

OMDAT HONGER EEN ONRECHT IS !

**IEDERE MEDEBURGER HEEFT RECHT OP VOLDOENDE EN
GEZONDE VOEDING**

Memorandum voor de federale en regionale verkiezingen 2024

EEN OVERZICHT

- Honger lijden in België is onaanvaardbaar, nochtans... 3
- Compenseer de lagere ESF+ begroting 4
- Moedig voedselschenken aan 5
- Werk samen met Voedselbanken tegen voedselverlies 8
- Steun de lokale voedselhulporganisaties 9
- Laat de maatschappelijke meerwaarde van de Voedselbanken
nog aangroeien 10
- De werking van de Voedselbanken in 2022 11
- De Belgische Federatie van Voedselbanken staat voor ... 12

HONGER LIJDEN IN BELGIE IS ONAANVAARDBAAR, NOCHTANS...

De Belgische Federatie van Voedselbanken is de koepel voor 9 regionale Voedselbanken verspreid over de Belgische provincies. Onder het motto 'Samen solidariteit voeden' kreeg de Belgische Federatie van Voedselbanken een tweeledige missie mee. In de eerste plaats is er de bestrijding van de gevolgen van armoede via de strijd tegen honger en voedselonzekerheid. Daarnaast willen de Voedselbanken een bijdrage leveren in de strijd tegen voedselverspilling.

Van bij de aanvang van de huidige legislatuur in 2019 werden de Voedselbanken geconfronteerd met een aantal belangrijke uitdagingen:

- het verdelen van voedseloverschotten aan een steeds stijgend aantal lokale voedselhulporganisaties (van 618 in 2019 naar 676 in 2022 of een stijging met 9,38%);
- gezond voedsel voorzien voor een steeds groeiend aantal mensen in armoede (van maandelijks 168.476 begunstigden in 2019 tot 209.450 in 2022 (een stijging met 24,3% in 4 jaar!);
- voldoen aan een steeds stijgende vraag bij een stagnerend aanbod van voedsel waardoor de hoeveelheid aangeboden voedsel per begunstigde afnam van 125 naar 110 kg per jaar. Hierdoor liep het aantal aangeboden maaltijdequivalenten terug van 5 naar 4 per week.

De Covid-crisis en de verhoging van de energie- en voedingsprijzen speelden een belangrijke rol in deze evolutie.

Ook dit jaar noteren wij nog een beperkte toename van het aantal klanten. Niet minder dan 21% zijn éénundergezinnen waarvan driekwart alleenstaande moeders. Daarnaast waren eind 2022, 20,2% of 1 op 5 begunstigden jonger dan 14 jaar!

In het belang van de duizenden mensen in armoede, op bovenstaande uitdagingen een antwoord te kunnen blijven bieden willen wij u dit memorandum voorleggen. Het bevat enkele cruciale stappen die nodig zijn om ook de komende jaren de missie van de Voedselbanken tot een goed einde te kunnen brengen.

Piet VANTHEMSCHE

Voorzitter

Marc MERTENS

Gedelegeerd Bestuurder

COMPENSEER DE LAGERE ESF+ BEGROTING

Vanaf 2024 gaat het Europees Fonds voor Hulp aan Minderbedeelden (FEAD) op in het ESF+, het Europees Sociaal Fonds Plus. Deze overgang houdt meteen ook een drastische daling van de ter beschikking gestelde budgetten in. Waar wij in 2022 en 2023 nog konden rekenen op een jaarbudget van 18 miljoen euro, valt dit voor de periode 2024 – 2027 terug op een jaarbudget van 11,2 miljoen euro, waarvan nog eens extra 7% moet worden afgehouden voor begeleidende maatregelen. Dit betekent een daling van het aan te kopen volume met ca. 3.000 ton op jaarbasis of 13% van het totale volume.

1. Verleng na 2025 de budgettaire maatregelen die de federale regering reeds nam voor 2024 en 2025

Dankzij de beslissing van de huidige federale regering om de via ESF+ zwaar teruggelopen Europese steun bij te passen, hebben de Voedselbanken de zekerheid om voor 2024 en 2025 over grotere budgetten te kunnen beschikken als de voorbije jaren. Na 2025 blijft de situatie zeer onzeker en dreigt een zware terugloop van de ter beschikking gestelde budgetten voor aankoop van levensmiddelen, indien de overheid niet beslist de lijn van 2024 en 2025 door te trekken en extra middelen ter beschikking te stellen om de teruggelopen Europese steun te compenseren.

2. Voorzie in de begroting structurele enveloppes voor de aankoop van voedsel ook na 2024

De jaarlijks terugkerende onzekerheid met betrekking tot de bijkomende nationale financiële middelen ter aanvulling van de ESF+ steun werkt remmend op de verdere uitbouw van de voedselvoorziening op langere termijn. Het kan niet zijn dat de voedselvoorziening aan de armsten onder ons jaarlijks onzeker is en afhankelijk van het feit of de nodige financiële bijkomende middelen al dan niet in de begroting ingeschreven worden.

3. Hou de werking van ESF+ centraal op Federaal niveau met ondersteuning van de regio's

De centralisatie van de FEAD en nu de ESF+ werking op federaal niveau bij de POD Maatschappelijke integratie, over de regio's heen, heeft de voorbije jaren goed gewerkt. Op die manier wordt niet alleen een efficiëntere dienstverlening mogelijk, maar worden ook de financiële middelen beter besteed, o.a. door het bedingen van lagere aankooprijzen door de vraag naar grotere volumes. Een goede samenwerking tussen de verschillende bevoegdheidsniveaus, waarbij elk niveau een inspanning levert om de voedselhulp op peil te houden, heeft onze voorkeur.

MOEDIG VOEDSELSCHENKINGEN AAN

Vanuit de Voedselbanken stellen wij vast dat de hoeveelheid aangeboden goederen vanuit de voedingsindustrie de voorbije jaren terugloopt, dit in tegenstelling tot het aantal begunstigden, dat blijft stijgen. Zo daalden de schenkingen van overschotten door de voedingsindustrie in 2022 met maar liefst 424 ton ten overstaan van 2021. In 2023 zette die dalende trend zich verder door waardoor de Voedselbanken zich verplicht zagen meer voeding aan te kopen uit eigen middelen. Er is duidelijk nood aan een meer stimulerend kader om de voedingsbedrijven ertoe aan te zetten meer voedingswaren of overschotten te schenken.

1. Laat BTW-vrijstelling niet langer afhangen van houdbaarheidstermijn [.be](#)

Het schenken van voedseloverschotten voor liefdadigheidsdoeleinden wordt sterk bemoeilijkt door artikel 3, eerste lid, 2° van het KB nr. 59 van 18 mei 2020 met betrekking tot *BTW- schenking voor liefdadigheidsdoeleinden van voedingsmiddelen en essentiële niet-voedingsmiddelen*. Dit artikel bepaalt het aantal dagen t.o.v. de houdbaarheidstermijn om in aanmerking te komen voor BTW-recuperatie. Recent werd de datum waarop de houdbaarheid verstrijkt opgetrokken van ten laatste 5 dagen naar maximum 15 dagen na de datum van onttrekking van het goed.

Het handhaven van een aantal maximumdagen heeft geen enkele zin om de volgende redenen:

- deze maximumtermijn komt voort uit een inschatting gebaseerd op de distributie aan consumenten van verse producten, maar zonder rekening te houden met het functioneren van de bredere agrifoodsector en het verschil tussen lang houdbare producten met een THT (tenminste houdbaar tot) versus kort houdbare bederfbare producten met een TGT (te gebruiken tot). Houdbare producten (THT) zijn in de B2B relaties dikwijls al onverkoopbaar enkele maanden voor het verstrijken van de datum;
- om te vermijden dat een bedrijf bewust goederen zou produceren en schenken met als doel 'belastingvoordeel' zijn voldoende grendels ingebouwd in de regelgeving;
- de kans bestaat dat de producent verkiest om de producten te vernietigen of te verkopen in plaats van te wachten tot 15 dagen voor de vervaldatum om zo stockagekosten te sparen.
- op die manier komt ook meer tijd vrij voor de liefdadigheidsorganisaties om de producten voor de vervaldag te verdelen.

Daarnaast vragen de Voedselbanken ook een duidelijke vermelding in de FAVV- omzendbrief van 23 maart 2023 van het minimum aantal uur voor het verstrijken van de TGT datum waarop verse producten ten laatste moeten geschonken worden. Wij opteren voor een periode van minimum 24 u en bij voorkeur 48 u.

2. Voeg de Voedselbanken toe als begunstigden voor levensnoodzakelijke niet-voedingsmiddelen .be

Wij vragen dat de Voedselbanken opgenomen worden in de lijst van begunstigden voor levensnoodzakelijke niet-voedingsmiddelen die in het KB nr. 59 van 18 mei 2020 en in de circulaire 2020/C/116 is vermeld. Dit zal ons toelaten een vollediger gamma aan producten aan te bieden.

3. Voorzie fiscale stimuli voor voedseldonaties .be

Wanneer een leverancier zijn overschotten aan voedingsmiddelen doorverkoopt aan commerciële operatoren kan hij onbeperkt genieten van de aftrekbaarheid van vennootschapsbelasting voor de kosten/verliezen die hiermee gepaard gaan, aangezien deze voedingsmiddelen worden aangewend en doorverkocht in het kader van zijn economische activiteit.

Wanneer een leverancier daarentegen zijn overschotten van voedingsmiddelen schenkt aan de Voedselbanken kan hij niet genieten van diezelfde aftrekbaarheid voor vennootschapsbelasting van kosten/verliezen die hiermee gepaard gaan.

Dit zorgt ervoor dat schenkingen aan Voedselbanken fiscaal nadeliger zijn dan verkopen aan commerciële operatoren.

Als minimum *level playing field* zou het, gezien het sociaal oogmerk, gerechtvaardigd zijn schenkingen aan Voedselbanken en verkopen aan commerciële operatoren onder gelijkaardige fiscale principes te laten vallen. Bijkomend kan, zoals in bepaalde van de ons omringende landen, een fiscaal stimulerend kader worden ingericht ter ondersteuning van giften van voedseloverschotten aan 'erkende Voedselbanken'.

Teneinde voormelde te kunnen realiseren zijn er twee alternatieven te overwegen.

a. Level playing field wetgevend kader voor giften van voedseloverschotten aan 'erkende' voedselbanken vs. verkoop aan commerciële operatoren

In dit alternatief kan worden overwogen een gelijk 'level playing field' wetgevend kader in te voeren dat voorziet in:

- Fiscale aftrek van giften in natura (ie. niet enkel in geld, cfr. huidige fiscale wetgeving) van voedseloverschotten aan 'erkende voedselbanken, bij voorkeur zonder plafond, doch eventueel aangevuld met een maximum plafond in euro of in % van de omzet per (detail) handelsvestiging;
- Afwijking op de correctie van de BTW aftrek inzake de aankoop van de handelsgoederen, bij giften in natura van voedseloverschotten aan 'erkende Voedselbanken', en opheffing van de bijzondere modaliteiten ter zake (zoals voorzien in het uitvoerings-KB 59).

b. Stimulerend wetgevend kader voor giften van voedseloverschotten aan 'erkende' voedselbanken

In dit alternatief kan worden overwogen een stimulerend wetgevend kader in te voeren (naar vb. Frans model) dat voorziet in:

- Belastingvermindering ten belope van X% van giften in natura van voedseloverschotten aan 'erkende' voedselbanken, eventueel aangevuld met een maximum plafond in euro of in % van de omzet per (detail) handelsvestiging;
- Afwijking op de correctie van de BTW aftrek van de initiële BTW aftrek inzake de aankoop van de handelsgoederen, bij giften in natura van voedseloverschotten aan 'erkende' voedselbanken;
- Zonder verdere voorwaarden waaraan de betrokken 'voedseloverschotten' dienen te voldoen.

4. Werk fiscale discriminaties weg [.be](http://www.fiscus.be)

Het niet voorzien van fiscale stimuli voor het schenken van voedingsmiddelen aan organisaties zoals de Voedselbanken verhoogt de kans dat:

- producenten verkiezen om hun producten te verkopen aan sterk verlaagde prijzen zodat hun verliezen fiscaal aftrekbaar zijn;
- het fiscaal zelfs interessanter is om de producten te vernietigen i.p.v. te schenken omdat de verliezen dan volledig fiscaal aftrekbaar zijn, wat niet het geval is bij schenking aan organisaties zoals de Voedselbanken.

Bovendien worden wij vanuit de Voedselbanken in de wetgeving geconfronteerd met een aantal fiscale discriminaties die dienen te worden weggewerkt:

- de wet van 21 december 2009 betreffende het accijnsstelsel van alcoholvrije dranken en koffie (art.10, §1) voorziet voor schenkingen aan organisaties zoals de Voedselbanken geen teruggave van accijnzen. Dit is wel het geval wanneer de voedingsmiddelen vernietigd worden.
- zo is het ook interessanter om ingevoerde goederen, zoals bananen of kiwi's te vernietigen dan ze te schenken. In het eerste geval kan men immers de importheffingen terugvorderen. Bij schenking aan liefdadigheidsinstellingen is dit niet het geval;
- dezelfde discriminatie treffen wij aan in het kader van de verpakkingshoofbelasting die geheven wordt op individuele verpakkingen die dranken bevatten, met uitzondering van melk. Ook hier is het voordeliger om de producten te vernietigen dan ze te schenken aan liefdadigheidsinstellingen.

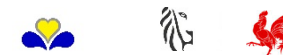
WERK SAMEN MET DE VOEDSELBANKEN TEGEN VOEDSELVERLIES

In 2022 waren 56,4 % van de totaliteit aan door de Voedselbanken ingezamelde producten kwaliteitsvolle voedseloverschotten. Op die manier kon 12.992 ton voedselverlies vermeden worden. Hierdoor werd meteen ook een CO2 reductie van 30.661 ton gerealiseerd.

Neem aan aantal ondersteunende initiatieven

Vanuit de Voedselbanken willen wij de komende jaren ten volle verder inzetten op de strijd tegen voedselverlies. Daarom vragen wij aan de federale/ regionale overheden:

- indachtig de cascade van waardenbehoud stimulerende maatregelen te nemen die de herverdeling van voedseloverschotten voor menselijke consumptie, bij voorkeur naar mensen in nood, ondersteunen en vermijden dat waardevolle voedseloverschotten meteen verwerkt worden tot voeder of een laagwaardige bestemming krijgen;
- te streven naar meer complementariteit tussen 'nieuwe' regionale voedselplatformen en 'bestaande' voedselplatformen vanuit het beleid. Moedig de samenwerking aan tussen distributieplatformen.
- het omzetten in regionale regelgeving van de Europese verordening 2022/126 art. 27 punt 2 §3 die voorziet dat lokale voedselhulporganisaties een (externe) verwerker in natura mag vergoeden voor de kosten van de verwerking van gratis afgehaalde uit de markt genomen groenten en fruit bij veilingen.

STEUN DE LOKALE VOEDSELHULPORGANISATIES

Sinds 2019 ging het aantal lokale voedselhulporganisaties aangesloten bij de Voedselbanken in stijgende lijn tot 676 in 2022. In de meeste gevallen beperkt zich de taak van deze lokale voedselhulporganisaties niet tot het verdelen van voedsel. Naast een luisterend oor bij een tas koffie wordt dikwijls een breder aanbod uitgebouwd gaande van het aanbieden van tweedehandskleding, activiteiten voor de kinderen tot de aanwezigheid van een sociaal werker. Duizenden vrijwilligers staan klaar en zorgen er voor dat elke hulpbehoevende zich als een welgekomen klant behandelt voelt weg van elke stigmatisering.

1. Behoud de centrale aankoop van voedingsmiddelen

Onder het mom van 'niet-stigmatisering' duikt vanuit bepaalde organisaties de vraag op om de financiële middelen die voorzien zijn voor de aankoop van goederen te besteden aan het ter beschikking stellen van voedselbonnen aan de hulpbehoevenden. Zij kunnen er van gebruik maken voor aankopen in een warenhuis naar hun keuze. Vanuit de Voedselbanken blijven wij pleiten voor het behoud van het huidig aankoopstelsel. Wie met een voedselbon naar een warenhuis stapt betaalt de volle consumentenprijs en zal op het einde van de rit veel minder in zijn tas hebben dan na een bezoek aan een voedselbedeling.

2. Verminder de administratieve druk voor de verdeling van ESF+ goederen of verbeter de begeleiding

Heel wat lokale voedselhulporganisaties weigeren vandaag ESF+ goederen te verdelen wegens de complexiteit van de bijhorende administratie. Een vereenvoudiging van deze administratie of nog meer begeleiding vanuit de POD Mi zou ongetwijfeld meer organisaties overtuigen om een beroep te doen op de ESF+ steun. Op die manier zouden duizenden hulpbehoevenden die recht hebben op deze ESF+ goederen er ook kunnen van gebruik maken.

3. Moedig de samenwerking tussen voedselhulporganisaties aan

Er lopen op dit ogenblik diverse initiatieven om de lokale voedselhulporganisaties van de nodige voedingsmiddelen te voorzien. Elk van deze initiatieven heeft zijn waarde, samenwerking kan echter heel wat efficiëntiewinst opleveren. Zo doet bijvoorbeeld de organisatie Goods to give beroep op stockageruimte van de Voedselbank Brussel- Brabant.

4. Ondersteun de voedselveiligheid

Voedselveiligheid blijft voor de Voedselbanken een prioriteit. Daarom dringen zij aan op een volgehouden aandacht vanuit FAVV met betrekking tot de voorlichting aan de lokale voedselhulporganisaties.

LAAT DE MAATSCHAPPELJKE MEERWAARDE VAN DE VOEDSELBANKEN NOG AANGROEIEN

De hogeschool Vives berekende de maatschappelijke meerwaarde van de werking van de Voedselbanken. De Social Return on Investment (SROI) helpt om op systematische wijze te kijken naar de baten van activiteiten die op het eerste gezicht weinig tot geen financiële winst genereren, maar die bij nadere analyse een groot maatschappelijk rendement hebben. Daarbij wordt rekening gehouden met volgende elementen:

- meer voedselzekerheid;
- verlaging van de huishoudelijke uitgaven waardoor meer budget overblijft voor andere zaken (bijvoorbeeld huur, energiekosten, schoolfacturen, enz.);
- beter mentaal welbevinden;
- voetafdrukwinst en minder voedselverspilling;
- opportuniteiten voor vrijwilligers: permanent of éénmalig;
- samenwerkingsverbanden (efficiënte samenwerking) en duurzame netwerken.

In 2022 creëerden de Belgische Voedselbanken méér dan 338 miljoen euro maatschappelijke meerwaarde. Iedere geïnvesteerde euro levert 7,92 € op aan maatschappelijk rendement. Deze berekening is nog een onderschatting omdat er geen rekening gehouden werd met:

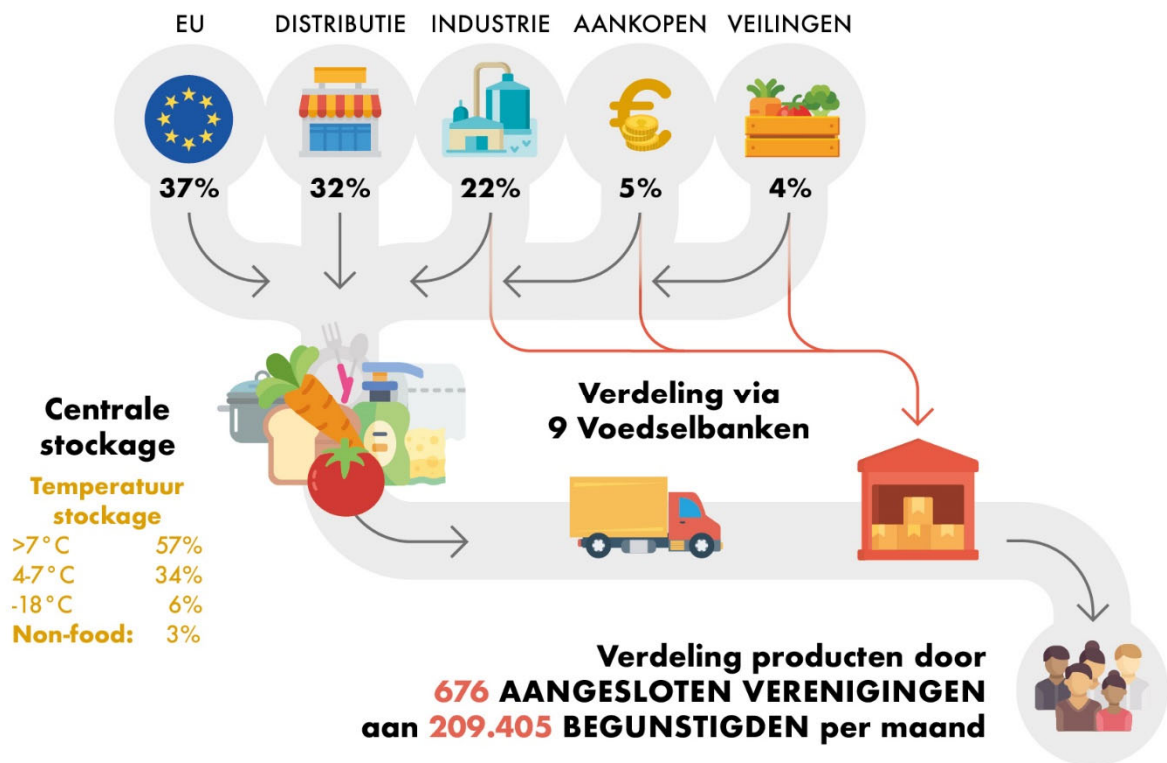
- de rol die de 676 aangesloten lokale voedselhulporganisaties spelen op sociaal maatschappelijk vlak;
- de sociale waarde die de vrijwilligers van deze lokale voedselhulporganisaties, geschat op meer dan 10.000, creëren.
- de sociale werknemers die potentieel doorstromen naar een job in de reguliere economie.

Besteed meer aandacht aan de mogelijkheden inzake sociale tewerkstelling bij de Voedselbanken

De Federatie en zijn 9 Regionale Voedselbanken rekenen vandaag op de inzet van 386 vrijwilligers, gesteund door 7 vaste medewerkers. Daarnaast konden wij in 2022 ook 34 sociale contractuelen tewerkstellen, hoofdzakelijk in Wallonië en Brussel. Binnen de maatschappelijke opdracht van de Voedselbanken liggen er wat betreft de sociale tewerkstelling nog heel wat mogelijkheden. De Voedselbanken bieden niet alleen een zinvolle tewerkstelling, maar ook een opstap richting reguliere tewerkstelling voor mensen met een afstand tot die arbeidsmarkt.

DE WERKING VAN DE VOEDSELBANKEN IN 2022

De Belgische Federatie van Voedselbanken staat voor :

Wil je meer vernemen :

Belgische Federatie van Voedselbanken

Steenweg op Zellik 12 bus 7

B-1082 Brussel

02 559 11 10

www.foodbanks.be

Piet VANTHEMSCHE

Voorzitter

piet.vanthemsche@foodbanks.be

Marc MERTENS

Gedelegeerd Bestuurder

marc.mertens@foodbanks.be